

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „ПОЛИТИЧЕСКА ИКОНОМИЯ (ИКОНОМИКС)“

НАУЧНА ОБЛАСТ: 3. Социални, стопански и правни науки

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ: 3.8. Икономика

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА: Политическа икономия (икономикс)

ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН: Доктор

НИВО ПО НКР: Ниво 8

ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ: Доктор по икономика

ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ: редовна / задочна / самостоятелна

СРОК НА ОБУЧЕНИЕ: редовна / самостоятелна - 3 години, задочна - 4 години

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ И ЦЕЛИ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА

С цел задоволяване на задълбочаващата се потребност от научни и научно-приложни изследвания, насочени към създаването на реструктурирана, модернизирана и конкурентоспособна икономика, успешно интегрирана в ЕС, както и постигане на световните стандарти в областта на докторското обучение, ИИИ при БАН предлага обучение на докторанти в образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Политическа икономия (икономикс)“.

Обхватът на докторската програма включва икономически теории и многостранни проблеми от областта на микро- и макроикономиката, както и на икономическата политика, което *има за цел*:

- повишаване на конкурентоспособността на икономиката с оглед на новите тенденции и реалности в икономическото развитие на България, на обединена Европа и на света и на нуждите на практиката;
- повишаване степента на съответствие със съвременните тенденции в развитието на икономическата наука, както и привличане на по-широк кръг докторанти, които имат интереси в областта на икономическите теории и икономическия инструментариум, амбиции за насочване към научноизследователската и/или преподавателската сфери на изява или проявяват склонност към реализация в държавните органи, финансови институции, международни агенции, мениджмънта.

Обучението по докторска програма „Политическа икономия (икономикс)“ осигурява развитие на аналитични способности и умения при извършване на професионални научно-приложни изследвания и многофакторни оценки на социално-

икономическите процеси и явления на микро- и макроравнище на завършилите съответната специалност студенти, както и на желаещите да повишат своята квалификация служители в държавна, местна и корпоративна администрация.

Икономическите изследвания в съвременния глобализиран свят се характеризират със засилване на приложния им аспект - доминиращите направления на мейнстрийм икономикса във все по-голяма степен се насочват към усъвършенстване на инструментариума, използван при управлението на икономиката на една държава на всички равнища, както и за разработване на адекватна икономическа политика в конкретни условия чрез разкриване на основните принципи, механизми и функционални зависимости на пазарната икономика и определяне на насоките за нейното развитие в средносрочен и дългосрочен аспект. Това **предопределя необходимостта от качествени изследвания на многостранните икономически процеси и явления в променените световни икономически условия:**

- ✓ в областта на макроикономикса - макроикономически измервания и анализи; потребление, натрупване, производство и инвестиции; цени; макроикономическа политика; пари и парична политика; икономика на публичния сектор (данъчно облагане и субсидии; национален бюджет, дефицит и дълг; бюджет и бюджетна политика); икономическо развитие и растеж; цикличност, безработица и инфлация; икономика на труда; икономика на образованието; икономика на здравеопазването; миграционните процеси;
- ✓ в областта на микроикономикса - индустриална организация; корпоративно управление и корпоративен контрол; микроикономика (производство и организация; структура на пазара и ценообразуване; дялова ефективност, анализ на разходи и предимства; анализ на вземане на колективни решения; информация и несигурност и други);
- ✓ в областта на икономическата теория - анализ и оценка на следкризисните предизвикателства пред макроикономическата теория, обусловени от проявилата се необходимост от принципните промени на подходите към анализа на икономическите реалности, включително на влиянието и насоките на държавната политика, търсенето на средства за управление на риска в икономиката, както и за управлението и контрола върху функционирането на глобалната финансова мрежа.

В този контекст докторската програма предлага възможностите за широк избор на теми за дисертационен труд в областта на съвременния икономикс, свързани със специализацията и научните интереси на докторантите, като им позволява да придобият професионални умения за разработване на характерните за различни икономически сектори стратегии, политики и мерки с обществена/фирмена значимост, и за оценка на социално-икономическите ефекти от тяхното прилагане.

Главните **предимства на докторската програма** по политическа икономия (икономикс) са нейните многопрофилен характер, практико-приложна насоченост на изследванията и поддържане на нивото на актуалност при анализ на българските измервания на микро- и макроикономическите процеси и явления в контекста на интеграцията на България в европейското икономическо пространство. С цел да се гарантират разнообразие и обективност в изследванията на докторантите, се насърчават както т.нар. ортодоксални (мейнстрийм икономикс), така и неортодоксални изследвания по широк кръг проблеми в областта на икономикса.

Целите, мотивите и очакванията на докторантското обучение по политическа икономия (икономикс) се състоят в следното:

- създаване на висококвалифицирани кадри за научни и научно-приложни изследвания в областта на икономическите теории, микро- и макроикономическите процеси, взаимодействията между тях и съответните механизми с възможности за самостоятелна научноизследователска и аналитична дейност в теоретичен и приложен аспект;
- популяризиране и прилагане в икономическата практика на съвременните течения и постижения в областта на икономикса;
- разширяване и задълбочаване на специализираната, методическата и езиковата подготовка на докторантите, необходима при разработване на дисертации на съвременно научно равнище.

Това изцяло отговаря на основната **цел на обучението по докторската програма** - необходимост от задоволяване на актуалните потребности на отделни сфери, като наука и висше образование, административен и фирмен мениджмънт и други високоспециализирани области, от кадри, които са способни да решават (самостоятелно или в рамките на научни екипи и работни групи) сложни изследователски и приложни задачи, да разработват и оценяват стратегии, политики и механизми, да осъществяват мониторинг в различни икономически сфери и сектори на микро- и макроравнище.

Структурата на обучението включва три основни модула:

- Модул 1 – *Индивидуално специализирано обучение*: самостоятелна подготовка и полагане на изпити по „Микроикономика“, „Макроикономика“ и по специалността – по „Икономически теории“.
- Модул 2 – *Общо специализирано обучение*: два избираеми специализирани докторантски лекционни курса. Институтът предлага 4 специализирани курса по „Методология на научните изследвания“, „Приложна статистика“, „Зелена и кръгова икономика“ и „Разработване, управление и отчитане на научноизследователски проекти“..
- Модул 3 – *Общо академично обучение*: два курса и полагане на изпити по „Информационни технологии“ и „Чужд език“ за академични цели.

2. КВАЛИФИКАЦИОННИ ХАРАКТЕРИСТИКИ И ПРИДОБИТИ УМЕНИЯ

Очакваните **квалификационни характеристики/придобити умения** на завършилите програма по политическа икономия (икономикс) докторанти са:

- овладяване на инструментите и теоретико-практическите умения за извършване на икономическите анализи и интерпретиране на икономическата фактология;
- теоретично и емпирично осмисляне/оценяване на социално-икономическите ефекти от прилагане на действащите в съответните икономически сфери нормативни документи;
- придобиване на системни познания за многофакторна оценка на същността, генезиса и съвременните форми на проявление на икономическите явления, процеси и механизми в социално-икономическия живот при пазарна среда.

3. НАУЧЕН ПОТЕНЦИАЛ

В ИИИ при БАН работят квалифицирани специалисти в областта на икономикса и икономическата теория. Хабилитираният състав към докторската програма включва академични служители към секции „Макроикономика“, „Икономика на фирмата“ и „Международна икономика“, които покриват различни профили на научната специализация/обучението и са в състояние да ръководят ефективно научния и образователен процес, и да създадат условия за експертно обсъждане и научна дискусия в предложената област.

4. УСЛОВИЯ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБУЧЕНИЕТО

ИИИ при БАН разполага със съвременна информационна и библиотечна база за осъществяването на докторантурата по заявената тематика. Наличната компютърна техника и програмно осигуряване задоволяват изискванията за качествени научни изследвания.

В Института се провеждат докторантски семинари и курсове, вкл. по методологията на научните изследвания, насочен към усвояване на основните елементи на технологията на научното, теоретично и практико-приложно изследване, както и на представянето на научните резултати на професионално равнище.

Докторантите имат свободен достъп до заседанията на Научния съвет и на Общото събрание на учените на Института, до заседанията на секциите, като имат възможност да участват в обсъжданията на научните разработки, да получават професионални консултации и като цяло да трупат опит в усвояването на специфичните умения, познания и методология за извършване на научноизследователската, вкл. аналитична и прогнозна дейност.

В ИИИ при БАН се утвърждава практиката на включване на докторантите в реализирането на научноизследователски проекти. Това има съществено значение за обучението по докторска програма „Политическа икономия (икономикс)“ с оглед на факта, че значителният брой проекти от научноизследователската програма на Института са в областта на микро- и макроикономическата проблематика.

Институтът осигурява възможности за публикуване на резултатите от изследванията на докторантите в издаваните от него реномирани списания с международно признание - „Икономически изследвания“ (издание в SCOPUS със SJR ранг) и „Икономическа мисъл“ (издание, реферирано в ERIH PLUS и други световни бази данни), както и в сборници от ежегодни научни конференции на Института, предоставящи на докторантите трибуна за публично апробиране на научните си тези.

5. СФЕРИ НА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ

Успешно завършилите докторската програма „Политическа икономия (икономикс)“ могат да намерят реализация като изследователи и преподаватели в академичната сфера; аналитични специалисти-икономисти и експерти в държавната и местната администрация, в структурите на Европейския съюз и международните организации, в корпоративни структури и неправителствени организации.